

Rozhovor s Lenkou Kovačovskou

S výkonnou ředitelkou ČPS, Lenkou Kovačovskou, která je ve své funkci od října 2018, jsme zrekapitulovali loňský rok, otevřeli aktuální témata využití biometanu a vodíku v plynárenství a také pohovořili o zajímavých akcích a projektech, které Český plynárenský svaz letos připravuje. Nemohli jsme rovněž opomenout zeptat se na tolik v médiích skloňovanou „Zelenou dohodu pro Evropu“ nebo probíhající novelu energetického zákona.

Jak hodnotíte rok 2019, zvládlo plynárenství výzvu k přechodu na moderní energetiku? Jakým způsobem k tomu přispěla činnost ČPS?

Nové trendy v energetice, tlak na omezování emisí skleníkových plynů a podpora cirkulární ekonomiky jsou trendem, který minimálně poslední rok ČPS intenzivně řeší. Se zástupci státní správy jsme se podíleli na přípravě dvou strategických materiálů předurčujících penetraci obnovitelných plynů (biometanu i vodíku) do plynárenské soustavy – Vnitrostátního plánu ČR pro oblast energetiky a klimatu a Národního akčního plánu čisté mobility. Podíleli jsme se rovněž na přípravě legislativy věcného záměru nového energetického zákona, a především novely zákona o podporovaných zdrojích, které by měly umožnit penetraci těchto nových plynů do plynárenské soustavy a v případě biometanu i jeho provozní podporu. Rovněž jsme prosazovali možnosti investiční podpory pro biometanové stanice do připravovaných operačních programů pro nové programové období pro roky 2021–2027.

Vedle legislativně-strategických aktivit jsme na úrovni ČPS začali upravovat také technické předpisy. V loňském roce jsme revidovali TDG 983 01 „Vtláčení biometanu do plynárenské soustavy. Požadavky na měření a kvalitu“, jež vstoupila v platnost 1. 12. 2019. Na základě poznatků z praktického vtláčení biometanu do VTL plynovodní sítě, vyráběného v bioplynové stanici Rapotín, bude v případě potřeby přistoupeno k dalším úpravám těchto pravidel praxe.

Zároveň již přes rok spolupracujeme s Českou vodíkovou technologickou platformou, abychom se včas připravili na vstup vodíku do našich sítí a nyní chystáme společně workshop pro nejširší veřejnost na téma „Přechod na ekologická paliva“ s cílem zvýšit povědomí ve společnosti o závažnosti tématu a rychlých změnách v této oblasti nejen v rámci EU, ale i ve světě.

V posledních měsících se všude skloňuje „Zelená dohoda pro Evropu“? Není podle Vás v tomto ohledu EU příliš ambiciózní?

Jsme silně přesvědčeni, že nové a ambicióznější cíle pro rok 2030 nebude možné v regionu střední Evropy dosáhnout bez přechodu z uhlí/ropných produktů na zemní plyn. Při dosahování těchto cílů musí být vzat v úvahu rozdílný energetický mix a různý potenciál členských zemí. Vysoká flexibilita plynárenské infrastruktury bude nezbytná pro efektivní nasazování intermitentních obnovitelných zdrojů energie (větrné a solární elektrárny) včetně řešení problému dlouhodobé akumulace energie. Věřím rovněž, že vyšší podíl alternativních paliv jako CNG, LNG, H₂, bioCNG, bude jedním z nejlevnějších a neefektivnějších způsobů, jak dosáhnout velmi ambiciózních cílů EU v oblasti snižování emisí v dopravě.

Pokud EU nezohlední regionální specifika a nebude i nadále podporovat rozvoj plynárenství využívající konvenční zemní plyn a jeho postupné ozeleňování, může být evropská energetická politika neudržitelná z hlediska technických možností, ale také jejích ekonomických důsledků.

Proč je probíhající novela energetického zákona klíčová?

Nový energetický zákon, který snad jednou vzejde ze stávajícího úsilí nás všech, by měl po vzoru toho původního, být klíčovým řídicím a stabilizačním prvkem celé energetiky minimálně na několik desetiletí. Bude ukládat práva a povinnosti všem subjektům v energetice, včetně celé řady nových aktérů (typu aktivních zákazníků, energetických komunit) a musí státu dát dostatečné nástroje, jak celý systém uřídit tak, aby nedocházelo k porušování práv zákazníků a zároveň, aby byl schopen dostat svým mezinárodním klimaticko-energetickým závazkům a dodávky energie byly i nadále spolehlivé. My, plynáreníci, na rozdíl od elektroenergetiky ještě nemáme nová pravidla z Evropy, která bychom museli do českého práva transponovat, ale zajímá nás tam celá řada věcí – od regulace, stavebně-právních úprav až po nové technologie, včetně úpravy tzv. sector couplingu (pro nás především Power-to-Gas).

Na jaké zajímavé akce pořádané ČPS byste odbornou veřejnost ráda pozvala?

Bude jich celá řada! Krom tradičních školení a kurzu Od těžby ke spotřebě, se na začátku března uskuteční v Hradci Králové již 22. ročník konference GAS – Provozní bezpečnost odběrných plynových a plynárenských zařízení. Velkou novinkou bude 27. května v areálu Pražské plynárenské Den plynové mobility, kdy chceme na bázi B2B zástupcům státní správy a krajské a městské samosprávy umožnit výměnu informací a představit

technologie a vozy využívající CNG, ale nově také LNG! Plus také samozřejmě sdílet reálné zkušenosti jejich uživatelů. Z důvodu krizových opatření souvisejících se šířením koronaviru muselo být přesunuto dubnové Sympozium BEZPEČNOST, SPOLEHLIVOST A PROVOZOVÁNÍ PLYNÁRENSKÉ SOUSTAVY a také nejprestižnější plynárenská akce v našem regionu za posledních několik let – zasedání Executive Committee a Coordination Committee Mezinárodní plynárenské unie (IGU), včetně doprovodného workshopu. Náhradní termíny konání akcí jsou v jednání. A konečně, 9.–10. listopadu 2020 se již tradičně uskuteční Podzimní plynárenská konference, která bude opět plná zajímavých informací a přednášejících.

Hodně se mluví o vodíku. V letošním roce mají vzniknout v ČR první vodíkové stanice. Domníváte se, že právě tento krok tu chyběl pro nastartování vodíkového hospodářství?

Myslím, že pro rozvoj vodíkového hospodářství je potřeba celá řada kroků. Čistě z pohledu plynárenské infrastruktury vnímám využití vodíku ve dvou pohledech, jež jsou zcela patrné i na evropské úrovni. Za prvé se jedná o využití stávající plynárenské infrastruktury pro sezónní akumulaci energie a za druhé v kontextu dekarbonizačních tendencí Evropské komise se jedná o výměnu fosilního plynu za obnovitelný. Co se týče první možnosti, mám na zřeteli především využití technologie Power-to-Gas. Využití této technologie by ale samozřejmě mělo být primárně postaveno na přebytečné energii z OZE, což ještě nějakou dobu především v ČR nenastane. Druhá možnost, kterou zmiňuji, jde ruku v ruce s přístupem plynárenství k plnění klimaticko – energetických cílů. Jsme si plně vědomi toho, že vodík se v plynárenské infrastruktuře začne objevovat poměrně brzo, minimálně k nám „přimigruje“ ze zahraničí a my si musíme být jisti, že to naše infrastruktura zvládne. Příslušné technické normy právě zkoumáme. Stejně jako v případě prvního vstříkání biometanu do české plynárenské soustavy v Rapotíně, budou pro nás klíčové výstupy z připravovaného pilotního projektu společností NET4GAS a GasNet. Samozřejmě s rozvojem vodíkového hospodářství souvisí i jeho produkce a využití v rámci stávajících průmyslových procesů a jeho využití v čisté mobilitě.

Myslíte si, že je reálné, aby i u nás vznikla „vodíková vesnička“, jako tomu je např. v Německu?

Spíše než vodíkovou „vesničku“ si dovedu představit izolovanou vodíkovou soustavu na úrovni velkých průmyslových podniků – typu Unipetrol nebo Arcelor Mittal – včetně přidružených plniček vodíku např. do autobusů MHD.

Jak se ČPS angažuje v oblasti vtláčení vodíku nebo biometanu do plynárenské soustavy? S jakými hlavními partnery spolupracujete? Z hlediska pravidel praxe, která ČPS vydává, je tato oblast již dostatečně ošetřena?

Jak jsem již zmínila výše, velmi intenzivně spolupracujeme na přípravě technických norem a identifikaci potřebných úprav

legislativy s Českou vodíkovou technologickou platformou, ale v našich pracovních skupinách jsou od samého začátku také relevantní zástupci státní správy. Mezi diskutovanými tématy jsou výroba (zdroje) vodíku a testování metod jeho čištění, stav přípravy a realizace výstavby plnicích stanic stlačeného vodíku v ČR (Litvínov, Praha, Brno, Ostrava), velmi intenzivně monitorujeme zkušenosti z probíhajících zahraničních projektů v oblasti alternativních/nových paliv.

Dále je ČPS v zastoupení Svazu průmyslu a dopravy ČR hlavním nositelem úkolu z Národního akčního plánu pro chytré sítě (NAP SG) jako jednoho z klíčových strategických dokumentů státu v oblasti energetiky pro implementaci karty opatření věnované technologiím Power-to-X. ČPS je odpovědný právě za Power-to-Gas, z čehož vyplynou klíčové výstupy pro to, co je důležité z hlediska státní správy a energetických firem učinit, aby se zde rozvíjela tato technologie a tudíž i zelený vodík v naší plynárenské infrastruktuře.

O tom, že ČPS významně podporuje využití CNG v dopravě se za poslední roky napsalo mnoho. Jak je to s LNG?

Aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility, na které jsme se velmi intenzivně loni i letos podíleli, klade velký důraz na využívání LNG především v těžké dálkové nákladní dopravě, protože dneska není jiná technicky ani ekonomicky reálná varianta, jak snížit emise z tohoto sektoru dopravy. Samotné představení těchto technologií proběhne v květnu na Dnu plynové mobility, prosazujeme investiční dotace pro podnikatele pro pořízování nových tahačů na LNG (aby se relativně zlevnily vůči dieselové konkurenci), prosadili jsme slevu na mýtném, pracujeme na nové metodice pro stavební úřady, která by standardizovala požadavky pro výstavbu plnicích stanic CNG i LNG. Zároveň jsme zpracovali překlad ČSN EN ISO 16924 Plnicí stanice na zemní plyn – LNG stanice pro plnění vozidel.

Zároveň neustále upozorňujeme na vzájemnou kanibalizaci různých evropských právních předpisů. Na jedné straně máme evropskou směrnici, která tlačí členské státy ke splnění cílů OZE v dopravě, kde zrovna využití biometanu je klíčovým nástrojem pro naplnění tohoto cíle. A na druhé straně tady máme evropskou legislativu, která v žádném případě automobilky nemotivuje k dalšímu rozvoji motorů na CNG/LNG. Je nutné si tedy v tomto kontextu uvědomit, že se jedná o propojenou nádobu a související právní předpisy na evropské úrovni by si neměly navzájem „podkopávat“ nohy.

Co byste plynárenství v letošním roce ze srdce popřála?

Ať se nám všem daří, ať se nám vyhýbají nehody, ať nás naše práce i nadále baví a je ku prospěchu našich konečných zákazníků. A samozřejmě, ať je tuhá zima!

(red.)